

UniDiversitat, per una universitat més inclusiva

És important abordar un debat profund sobre el sentit i la missió pedagògica de la Universitat i sobre com es pot democratitzar l'oferta

ODET

Moliner García*

D'un temps ençà, s'està parlant de la necessitat de democratitzar la funció formativa de la universitat. La Unesco, al seu informe Reimaginant junts els futurs de l'educació (2022), insisteix en que el nou contracte social s'ha de basar en els grans principis que sustenten els drets humans (inclusió i equitat, cooperació i solidaritat, així com responsabilitat col·lectiva i interconnexió) i en la garantia del dret a una educació de qualitat al llarg de tota la vida. L'avanç cap a canvis socials inclusius ha portat el nostre sistema educatiu a adoptar polítiques inclusives a les etapes d'educació primària i secundària, mentre que l'educació superior ha experimentat un desenvolupament més lent en termes d'inclusió.

Per això és important abordar un debat profund sobre el sentit i la missió pedagògica de la Universitat i sobre com es pot democratitzar l'oferta formativa de manera que es rendibilitzen els recursos públics de l'acadèmia i es contribueix al compromís social, obrint l'oferta formativa a la ciutadania, especialment a col·lectius en risc d'exclusió, com a ara les persones amb discapacitat. L'adaptació de les proves d'accés, la permanència als estudis universitaris, l'exempció de taxes, el nombre de beques i

ajuts a l'estudi, la creació d'espais arquitectònics accessibles, l'adaptació dels aspectes formatius per a la plena inclusió dels estudiants, són algun dels aspectes en els que la Universitat Jaume I ha treballat fort des del seu inici. La Unitat de Diversitat i Discapacitat ha jugat un paper imprescindible en l'eliminació de barreres a la inclusió i, des dels seus orígens l'any 1991, ha desenvolupat un programa específic d'atenció a les persones amb discapacitat. Ha anat creixent de la mà i col·laboració de les entitats de la societat civil i de l'administració pública i es concreta en el Pla d'Inclusió per a persones amb discapacitat de la UJI.

No obstant això, encara que els esforços per augmentar la inclusió dels estudiants amb discapacitat a la universitat han estat prolífics en els darrers anys, els estudiants amb discapacitat intel·lectual segueixen estant significativament infrarepresentats a causa de les limitades oportunitats d'accés als programes universitaris i a nombroses barreres sistèmiques, com els criteris d'admissió, la manca de qualificació i d'oferta educativa.

Des de fa dos anys, el programa UniDiversitat contribueix a afrontar un dels grans desafiaments de la UJI, el de construir-se com una universitat pública més inclusiva, responsable i compromesa socialment. De manera innovadora i creativa es desenvolupa com un projecte universitari emmarcat en els anomenats

InclusivePostsecondaryEducation Programmes. La seua pretensió no és una altra que la de donar compliment al dret de les persones amb discapacitat a una educació a tots els nivells, tal i com s'estableix en la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD). Aquest programa sorgeix com a mesura d'acció positiva, davant el gran buit i desconexió que existeix entre les demandes laborals i la formació reglada a la qual assisteixen els estudiants amb discapacitat intel·lectual fins als 21 anys (en el millor dels casos fins als 24). Però, què passa quan finalitza aquest període de formació? La manca d'alternatives és una qüestió no resolta davant la qual està faltant valor i determinació per part de les administracions.

Per això UniDiversitat és un programa que té com a objectiu que joves amb discapacitat intel·lectual, del desenvolupament i/o de l'espectre autista (>33%), ingressen a la universitat i estudien un títol propi que els prepare per a l'ocupació i la vida independent. Tracta de brindar a joves en edats compreses entre 18 i 30 anys l'oportunitat d'anar a la universitat i participar activament de la rica i estimulante vida universitària. Pretén formar l'alumnat oferint-li els recursos i les vies professionals

més adequades a les seves pròpies necessitats i, després d'un període de formació, que puguen realitzar pràctiques professionals en empreses ordinàries.

Tanmateix, aquest projecte incorpora innovacions dirigides a democratitzar l'accés a un context formatiu com és la universitat en un marc de responsabilitat social universitària. Té un valor social afegit perquè implica el teixit empresarial en la realització de les pràctiques en empreses dels sectors alimentari, turisme, educatiu, ceràmic, artístic i cultural de la província de Castelló. Pretén reforçar l'adquisició de competències digitals, les operacions matemàtiques per a la vida diària, l'orientació vocacional i les habilitats laborals relacionades amb una cerca activa d'ocupació i desenvolupament al lloc de treball, així com l'adquisició de competències laborals mitjançant itineraris professionalitzadors.

Pel que fa a la docència, es treballa sempre amb altes expectatives, a partir de reptes i estimulació constant, en positiu i generant situacions d'aprenentatge enriquidor i de caràcter pràctic. Les classes inclusives, cursades amb l'estudiantat universitari de Grau, afavoreixen la inclusió i la seva valoració és molt positiva com a gran oportunitat d'aprenentatge mutu. En les classes, el Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA) és un enfocament que beneficia a tot l'alumnat i el portfoli elec-

trònic permet l'avaluació continuada de l'adquisició de les competències.

L'impacte social de la iniciativa i la vinculació al territori es manifesta, per una banda, en els convenis de col·laboració amb les entitats socials vinculades a l'àmbit local de la discapacitat intel·lectual (8 entitats associades al projecte) i autonòmic (3 institucions com són Plena Inclusió CV, CERMI CV i Inserta Fundació ONCE); per altra, en la gestió d'un banc d'empreses col·laboradores.

El jurat dels premis Fundació Randstad va atorgat a la Universitat Jaume I pel projecte UniDiversitat el premi en la categoria d'integració laboral de persones amb discapacitat liderat per una entitat. D'aquest programa s'han beneficiat 32 estudiants (17 a la primera edició i 15 a la segona). La vicerectora de Responsabilitat Social, Polítiques Inclusives i Igualtat de l'UJI va recollir el premi, acompanyada per la directora acadèmica del programa, que es va lliurar el passat 4 de juliol a l'Auditori Rafael del Pino de Madrid. La sostenibilitat del projecte està garantida per la subvenció de la Fundació ONCE i el Fons Social Europeu i pel suport de l'equip rectoral.

La tercera edició (inscripció oberta en <https://www.fue.uji.es/discapacitadaindependencia>) segueix contribuint a l'ineludible obligació d'avançar cap a una universitat més inclusiva.

*Departament de Pedagogia i Didàctica de les Ciències Socials, la Llengua i la Literatura

És ineludible l'obligació d'avançar cap a una universitat que siga més inclusiva